

انتشارات انقلاب اسلامی

ره‌نامه‌ی ۳۵؛ همسرگزینی و همسررداری

به کوشش: معاونت پژوهش و آموزش مؤتسه‌ی پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی

ناشر: انتشارات انقلاب اسلامی

وابسته به دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی‌خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

چاپ دوم: بهار ۱۴۰۳

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه

شابک کتاب: ۹۷۸-۶۲۲-۵۵۰۳-۰۷-۶ شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۹۱-۷۱-۵

نشانی: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، خیابان فلسطین جنوبی، خیابان شهید صالحی، شماره‌ی ۲۶

مرکز پخش: ۰۲۱۶۶۲۰۵۱۰۰

فروشگاه: نم: ۰۲۵۳۷۷۰۲۸۵۲ - فروشگاه مشهد: ۰۵۱۳۲۲۸۱۲۲۵-۷

تارنما: www.KhameneiBook.ir

پست الکترونیکی: Info@Book-khamenei.ir

سامانه‌ی پیام کوتاه: ۱۰۰۰ ۲۰ ۱۲۰

ویرایش این کتاب بر اساس قواعد ویرایشی

دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی‌خامنه‌ای (مدظله‌العالی) انجام شده است.

سرشناسه: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -

عنوان و نام پدیدآور: ره‌نامه‌ی ۳۵؛ همسرگزینی و همسررداری

مشخصات نشر: تهران: انتشارات انقلاب اسلامی، ۱۴۰۲

شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۹۱-۷۱-۵

شابک کتاب: ۹۷۸-۶۲۲-۵۵۰۳-۰۷-۶

موضوع: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - بیانات و سخنرانی‌ها

موضوع: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - دیدگاه درباره‌ی همسرگزینی و همسررداری

موضوع: جوان

رده‌بندی کنگره: ۷ ۱۴۰۲ ت ۲۹۵/خ ۱۰۲ BP

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۱۸

شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی: ۵۳۹۶۳۳۴

مقدمه

«ره‌نامه» مجموعه‌ای است شامل چهل دفتر، که مبانی، ارزشها و اصول اسلام ناب محمدی (صلی الله علیه و آله و سلم) را با توجه به نیازها، پرسش‌ها و چالشهای دوران معاصر تبیین میکند و از خلال دیدگاه‌های اندیشمندان و ژرف‌نگر حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (مد ظله العالی)، به ترسیم اندیشه و سلوک یک جوان مؤمن انقلابی می‌پردازد.

سرلوحه‌ی این دفتر، حکمت‌های جاودانه‌ی قرآن کریم و احادیث اهل بیت (علیهم السلام) است که دو امانت پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم) در میان امت اسلامی است و آغاز هر دفتر، سرمشق‌های حکیمانه‌ی بنیان‌گذار انقلاب اسلامی است که بی نام او این انقلاب در هیچ جای دنیا شناخته شده نیست و بدون نقشه‌ی راه او استمرار و تکامل انقلاب تحقق نخواهد یافت.

ره‌نامه عرصه‌ی گسترده‌ای از موضوعات گوناگون را در بر می‌گیرد که در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی جوانان مورد نیاز است و میتواند شاکله‌ی فکری و رفتاری آنان را ترسیم کند. این موضوعات از درنگ در موقعیت و ظرفیتهای یک جوان مؤمن و اندیشه‌ورز آغاز میشود و در سیری منطقی به ساحت‌های

اعتقادی، اجتماعی، سبک زندگی، مباحث تربیتی و اخلاقی، سیاسی و انقلابی در لایه‌ها و سطوح مورد نیاز میپردازد و در نهایت به نقطه‌ی اوج و آرمان همه‌ی مجاهدتها میرسد و بر آن است که در ترسیم طرح‌واره‌ای کلی از اندیشه‌ی نظری و علمی انقلاب، فرایند تعالی و سیورورت علمی و عینی مخاطب خود را تسهیل و تسریع سازد.

ره‌نامه تنها برای خواندن و حدّا کثریادداشت‌برداری و حفظ کردن مطلب نیست، بلکه بسته‌ای است برای تفکر و درنگ در اساسی‌ترین مفاهیم مورد نیاز و ناظر به تکالیف عملی جامعه‌ی مخاطب و زمینه‌ساز دستیابی به بصیرت عمیق و پایبندی درونی به مبانی و ارزشهای انقلاب اسلامی، به مثابه یک کلیت و گفتمان و گامی مهم و اساسی برای شناخت و تحقق بیانیه‌ی گام دوم انقلاب اسلامی شکوهمند مردم ایران.

بیانیه‌ی «گام دوم انقلاب» تجدید مطلق است خطاب به ملت ایران و بویژه جوانان که به مثابه منشوری برای «دومین مرحله‌ی خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی» خواهد بود. این گام دوم، انقلاب را به «آرمانهای بزرگش که ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی (ارواح‌نقاد) هست»، نزدیک خواهد کرد.

ره‌نامه در چهل دفتر، جوان مؤمن، دانا و انقلابی را برای طی مسیر بلند و شکوهمند از خودسازی و جامعه‌پردازی به تمدن‌سازی و آمادگی برای ظهور همراهی میکند.

قاعده‌ی حاکم بر تألیف و تدوین ره‌نامه، پایبندی متن به نصّ

گفتار یا نوشتار رهبر حکیم انقلاب اسلامی بوده^۱ تا حتی المقدور از هرگونه تحلیل یا برداشت نادرست پیشگیری شده و با اقتباس از خلال دیدگاه‌های معظّم‌له، برجسته‌ترین محورها و نکات مورد تأکید ایشان ارائه گردد.

برای تألیف و تدوین هر یک از دفاتر چهل‌گانه، علاوه بر تلاش پژوهشی نویسندگان محترم برای مطالعه‌ی کامل مطالب مرتبط با موضوع و انتخاب مطالب اهم و مورد نیاز و ساختاردهی آن، نظرات ارزیابان علمی مدنظر بوده است. با توجه به محدودیت حجم هر دفتر، طبعاً امکان پرداختن به بسیاری از نکات و ظرایف مباحث و بیانات رهبری معظّم مقدور نبوده است، از این رو مخاطب ارجمند این دفاتر، خود را بی‌نیاز از مراجعه به متن کامل بیانات و نوشتارهای ایشان نمی‌بیند.

از مؤلف محترم این دفتر سرکار خانم مریم حسنی و شورای محترم علمی و تمام عزیزانی که در تهیه و تولید این مجموعه نقش داشته‌اند تشکر و قدردانی نموده و از پیشنهادها و نظرات خوانندگان ارجمند برای تکمیل این طرح استقبال می‌کنیم.

معاونت پژوهش و آموزش

مؤسسه‌ی پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی

۱. این مجموعه مشتمل بر بیانات حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) تا پایان سال ۱۳۹۷ می‌باشد.

فهرست

۱۳	آیات و روایات
۱۵	درآمد
۱۷	سرمشق

۲۱	فصل اول: ارزش و اهمیت ازدواج
۳۱	فصل دوم: معیارهای همسرگزینی
۴۵	فصل سوم: بایستگی های ازدواج
۶۱	فصل چهارم: وظایف مشترک زن و شوهر
۷۷	فصل پنجم: وظایف خاص زن نسبت به شوهر (حقوق مرد)
۸۹	فصل ششم: وظایف خاص مرد نسبت به زن (حقوق زن)
۹۹	فصل هفتم: نقش زن در خانواده
۱۰۹	فصل هشتم: نقش مرد در خانواده
۱۱۹	فصل نهم: حضور اجتماعی در کنار همسررداری
۱۲۹	فصل دهم: بایستگی های حفظ کانون خانواده (مراقبتها)

{ آیات و روایات }

□ «وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ»
 «بی همسران خود و غلامان و کنیزان درستکاران را همسر دهید؛ اگر تنگدستند، خداوند آنان را از فضل خویش بی‌نیاز خواهد کرد و خدا گشایشگر دانا است.»

سوره نور، آیه ۳۲

□ «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ»
 «و از نشانه‌های او اینکه از اینک که از [نوع] خودتان همسرانی برای شما آفرید تا بدانها آرام گیرید و میانتان دوستی و رحمت نهاد؛ آری در این [نعمت] برای مردمی که می‌اندیشند قطعاً نشانه‌هایی است.»

سوره روم، آیه ۲۱

□ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَ أَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي»

پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمودند: «بهترین شما کسی است که برای خانواده اش بهترین باشد و من بهترین شما برای خانواده ام هستم.»

من لایحضره الفقیه، الجزء الثالث، باب النوادر، ص ۵۵۵

□ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ): «قَوْلُ الرَّجُلِ لِلْمَرْأَةِ إِنِّي أَحَبُّكَ لَا يَذْهَبُ مِنْ قَلْبِهَا أَبَدًا»

رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمودند: «این گفتار مرد به همسرش که «من تو را دوست دارم»، هرگز از قلب زن بیرون نمی رود.»

الکافی، کتاب النکاح، باب نوادر، ص ۵۶۹

www.ketab.ir

درآمد

هر خانواده‌ای یکی از سلولهای پیکره‌ی اجتماع و بدنه‌ی اجتماع است. وقتی اینها سالم بودند و رفتار درست داشتند، بدنه‌ی جامعه، یعنی آن پیکره‌ی جامعه سالم خواهد بود.^۱

این تشکیل خانواده را دست‌کم نگیرید... اسلام بشدت بنیان خانواده را مستحکم قرار داده و پایه‌های آن را قرص کرده و به آن سفارش کرده است؛ همچنان که به اصل ازدواج و گزینش همسر خوب و صالح سفارش کرده. به حفظ این بنیان رصین و مستحکم و مبارک هم سفارش کرده است.

وقتی خانواده هست، همسر و مادر عضو اصلی است. زن در این مجموعه، جای بسیار اساسی و رفیعی دارد.^۲ زن در داخل خانواده، عزیز و مکرم و محور مدیریت درونی خانواده است؛ شمع جمع افراد خانواده است؛ مایه‌ی انس و سکینه و آرامش است.

۱. در خطبه‌ی عقد ۱۳۸۱/۳/۸

۲. در خطبه‌ی عقد ۱۳۷۸/۱/۲۴

۳. در دیدار با اعضای شورای فرهنگی اجتماعی زنان ۱۳۶۹/۱۰/۱۶

کانون خانواده - که حوضچه‌ی آرامش زندگی پرچالش و پرتلاش انسانی است - به وجود زن آرام میگیرد و سکینه و اطمینان پدید میکند^۱.

www.ketab.ir

۱. در سالروز ولادت حضرت فاطمه‌ی زهرا (س) ۱۳۸۴/۵/۵

شما وقتی اسلام را ملاحظه میکنید، به حسب ابعاد انسانیت [می بینید] طرح دارد، قانون دارد. از قبل از اینکه انسان به این دنیا بیاید، قبل از اینکه پدر و مادر انسان ازدواج کند، طرح دارد برای اینکه این پدر را خوب تربیت کند. طرح دارد اسلام: زن را چه جور انتخاب کنید، شوهر را چه جور انتخاب کنید، در وقتی که ازدواج میکنید چه وضع باشد، با چه آداب باشد، در وقت لقاح چه آداب باشد، در وقت حمل چه آداب باشد. مثل زارعی که یک تخم زراعت را میکارد و مواظبت میکند که زمین خوب باشد، آب سالم باشد، بموقع برسد، سایر تربیتهای تربیتهای نباتی باشد که درست تربیت بشود، اسلام [هم] برای تربیت انسان از قبل ازدواج پدر و مادر شروع کرده است.^۱

از قبل از ازدواج قوانین اسلام هست که چه شخصی را زن قبول کند به ازدواج و چه زنی را مرد قبول کند برای ازدواج. اوصاف مرد،

۱. سخنرانی امام خمینی (ره) در جمع روحانیون ۱۳۵۷/۱۱/۱۴؛ مندرج در صحیفه‌ی

امام (ره)، ج ۶، ص ۴۰-۲۹

اوصاف زن، اینها مطرح هست در اسلام. در هیچ حکومتی این مطرح نیست که مرد اوصافش چه باشد، زن اوصافش چه باشد؛ در اسلام این مطرح است، وقت ازدواج چه وقت باشد، بعد از ازدواج چه روابطی بین زن و مرد باشد. وضع زندگی زن و مرد با هم چه جور باشد.^۱

زن نقش بزرگی در اجتماع دارد. زن مظهر تحقق آمال بشر است. زن پرورش‌ده زنان و مردان ارجمند است. از دامن زن مرد به معراج می‌رود. دامن زن محل تربیت بزرگ‌زنان و بزرگ‌مردان است.^۲ این ازدواج کِشتی است برای پیدا شدن یک بشر. قبل از اینکه اصلاً ازدواجی باشد، پیش‌بینی اینکه این بچه وقتی که به دنیا می‌آید به طوری باشد که سلامت باشد و سلامت نفس داشته باشد، و لهذا توجه به این نیز قبل از ازدواج شده است.^۳ این شوهر و زن مبدأ یک فرد است یا فردها؛ اسلام می‌خواهد این فرد را که به جامعه می‌خواهد تحویل بدهد، صالح تحویل بدهد.^۴ شما حالا می‌خواهید ازدواج کنید، هیچ قانونی در عالم کار به

۱. سخنرانی امام خمینی (ره) در جمع درجه‌داران نیروی دریایی ۱۳۵۹/۴/۱۵؛ مندرج

در صحیفه‌ی امام (ره)، ج ۱۲، ص ۵۱۲-۵۰۳

۲. سخنرانی امام خمینی (ره) در جمع اقشار مختلف مردم ۱۳۵۸/۲/۲۷؛ مندرج در

صحیفه‌ی امام (ره)، ج ۷، ص ۳۴۱-۳۴۲

۳. سخنرانی امام خمینی (ره) در جمع اعضای جامعه‌ی کلیمیان ایران ۱۳۵۸/۲/۲۴؛

مندرج در صحیفه‌ی امام (ره)، ج ۷، ص ۲۸۷-۲۹۱

۴. سخنرانی امام خمینی (ره) در جمع ایرانیان مقیم خارج ۱۳۵۷/۱۰/۱۰؛ مندرج در

صحیفه‌ی امام (ره)، ج ۵، ص ۳۱۴-۳۲۹

این ندارد که شما میخواهید ازدواج کنید چه جورری بکنید. شما ثبت کنید، در اداره‌ای که باید آنها ازدواج را ثبت کنند [ثبت] بکنید، باقی آن به خودتان مربوط است. اسلام از قبل از اینکه شما ازدواج کنید، تصرف کرده، توجه کرده، که این ازدواج مبدأ یک بچه است. این بچه باید درست بار بیاید.^۱

برنامه‌ی همه‌ی مکتبهای توحیدی، که اسلام در رأس آنها است، برنامه‌ی آدم درست کردن است؛ میخواهند انسان درست کنند.^۲ این دعوت به ازدواج، این قدر تعریف از ازدواج برای اینکه هم ازدواج بشود، هم انحراف نباشد. از این شهوات مطلق، از این مراکز فساد و فحشا، انبیا جلوگیری میکنند، نه از اصل شهوت. اصل شهوت طبیعی است و باید هم کار خودش را انجام بدهد، اما حدود دارد.^۳ مرد حق ندارد زن خود را به خدمت خانه مجبور کند.^۴ زنهایی که میخواهند ازدواج کنند، از همان اول میتوانند اختیاراتی برای خودشان قرار بدهند که نه مخالف شرع باشد و نه مخالف حیثیت خودشان. می‌رانند از اول شرط کنند که اگر چنانچه مرد فساد اخلاق داشت، اگر بد زندگی کرد با

۱. سخنرانی امام خمینی (ره) در جمع اعضای شورای آمار ایران ۱۳۵۸/۳/۲۰؛ مندرج

در صحیفه‌ی امام (ره)، ج ۸، ص ۷۶-۸۴

۲. سخنرانی امام خمینی (ره) در جمع کارکنان بخش رادیو ۱۳۵۷/۶/۱۷؛ مندرج در

صحیفه‌ی امام (ره)، ج ۹، ص ۴۴۹-۴۵۸

۳. سخنرانی امام خمینی (ره) در جمع بانوان مکتب ولی‌عصر (عج) ۱۳۵۸/۴/۱۶؛

مندرج در صحیفه‌ی امام (ره)، ج ۸، ص ۵۱۳-۵۱۷

۴. رساله‌ی توضیح المسائل، ص ۳۸۲، مسئله‌ی ۲۴۲۱

زن، اگر بدخُلقی کرد با زن، وکیل باشند در طلاق؛ اسلام برای آنها حق قرار داده است. اسلام اگر محدودیتی برای مردان و زنان قائل شده است همه به صلاح خودتان بوده است. تمام قوانین اسلام، چه آنهایی که توسعه میدهد چه آنهایی که تحدید میکند، همه بر صلاح خود شما است، برای خود شما است. همان طوری که حق طلاق را با مرد قرار داده است، حق این را قرار داده است که شما در وقت ازدواج شرط کنید با او که اگر چه کردی یا چه کردی، من وکیل باشم در طلاق. و اگر این شرط را کرد دیگر نمیتواند او را معزول کند. اگر این... شرط در ضمن عقد واقع شد نمیتواند او را دیگر محدود کند، نمیتواند اخلاق بد انجام بدهد. و اگر مردی با زن خودش بد رفتاری کرد، در حکومت اسلام او را منع میکنند؛ اگر قبول نکرد تعزیر میکنند، حله میزنند؛ و [باز] اگر قبول نکرد مجتهد طلاق میدهد!

۱. سخنرانی امام خمینی (ره) در جمع بانوان قم ۱۳/۱۲/۱۳۵۷؛ مندرج در صحیفه‌ی امام (ره)، ج ۶، ص ۲۹۹-۳۰۲